

Comint'a P. actorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a tragatoriului (L3-
vésztoza), Nr. 5.

Scrisorile nefrancațe nu se voru
primi decatu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literaru, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 l. v.

Pre siese lune . . . 6 „ „

Pre anulu intregu . . . 12 „ „

Pentru Romanii :

pre a. intregu 30 Fr. = 30 lei u

„ 6 lune 16 „ = 16 „ „

„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taoca sim

brale pentru fiesce-pare publica-

tiune separatu. In loculu deschisu

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 5./17. aug., 1872.

Sunt aproape optu zile, decandu dlu Lónyay intrund in palatulu seu d'in Bud'a unu mare consiliu ministerialu, care durã trei ore intregi, si neoi pâna asta-di nu se scie cu positivitate cã s'a petrecutu si decisu in acestu mare consiliu. Unica scire ce se potã stracorã pâna acum'a in publicitate, se referesce la impregiurarea, cã dlu ministru Bittãu trebuie sã-si îde remasu bunu dela portfoiu-lu ministeriale. E superflu a mai reamintã, cã dlu Bittãu s'a consideratu inca de la inceputu numai de omulu oportunitãtii, facundu-i-se marea onore d'a completã masinari'a predecesorelui seu prin numirea judecatoriloru la tribunalele si jude-tiele sistemisate si organizate degiã. Cum-cã implinitu-si-a dsa cu conscientiositate acãsta misiune mare, si respectatu-a, sãu celu putienu nesuitu-a a respectã cu acea ocaziune legea de nationalitatã, la acãstea ni responde in modu eclatantu numerulu celu impertinentu de micu alu judecatoriloru roma-ni, numiti de dsa. Nu voimu neoi cãtu e mai pu-tienu a atinge acã neplacerile private, minutuosità-tile frivole, cu cari neindurat'a sorte persecutã atãtu de desu si fãra crutiare pre dlu Bittãu sub tempulu celu scurtu alu domnirii sale, de-si e forte neplacutu, ba chiaru in detrimentulu moralu alu veri-carei tiere, candu ministrulu ei de justitiã e calumniatu publice, si inca cu astu felu de lu-cururi, precum s'a intemplatu cu dlu Bittãu, — ci ceea ce nu potemu trece cu vederea, e, cã ministru de justitiã bunu si dreptu facia de natiunile nemagiare in genere, si in specia facia de natiu-ne romana, dsa n'a fostu neoi una-data, si acãsta impregiurare credemu a fi cauza sufficienta d'a nu ne superã, d'in contrã d'a ne bucurã cã — se duce, fiindu totu-una-data convinsi, cã in ora des-paritrii, dlu Bittãu, pre langa multe alte suveniru ministeriali, placute — rele, cum voru fi, se va duce cu consciint'a liniscita, cã nu lasa dupa sine neoi una lacuna senifita.

Diurnaliu guvernamentalu „Reforma“ facã zilele trecute nescce revelatiuni interessante despre conduit'a fractiuniloru opositiunii intre sine, si anume a stangei moderate facia de stang'a extrema si vice versa. Stang'a extrema adeca a tienutu mai inainte cu cãte-va septemane una conferintia, cu scopu d'a se consultã in privint'a poliției ce va avã a o urmã in venitori'a sesiune dietale, si totu-una-data a-si precisã conduit'a facia de centru stangu. Relativu la punctulu primu Vidãcs ar' fi recomandat conferintiei acceptarea cunos-outului proiectu alu lui Ernestu Simonyi, cã diet'a sã se dechiare de illegala si membru asiã numitei partite d'in 1848 sã-si depuna mandatele. — Propunerea acãsta inse s'a respinsu. Cãtu despre punctulu alu douilea, adeca despre reportulu intre ambele fractiuni ale opositiunii, Irãnyi a recomandat partitei sale susceperea unei cruciade contr'a stangei moderate, era Ern. Simonyi a intrevenu in favorulu ideei, d'a atrage cu inctulu eleumintele centrulu stangu in castrele stangei extreme; dar' neoi in privint'a acãsta nu s'a adusu neoi unu conclusu. De asemenea si stang'a moderata a tienutu, totu cam pre atunci, una conferintia, in carea corifeulu Tisza propuse a se procede lãra crutiare contr'a stangei extreme, dar' sãretulu si circumspectulu Ghyczy, de-si porta frica de politia stangei extreme, precum se es-primase in annulu trecut, nu vol rã precipite lucrulu, ci recomenã moderatiune si precautiune. Inse neoi aici nu s'a potutu aduce neoi unu con-clusu. In acãsta conferintia s'a resuscitatu si ideea unei fusiuni cu parti'a drepta, dar' discussiunea asup'a acãstei cestiuni s'a amãnatu pre finea lui augustu. — Acãl trebuie sã inseamnãmu, cã conferin-tiet'e d'in cestiune avura locu in tempulu, candu bilant'a aligeriloru aretã unu plus de 52 voturi in favorulu guvernamentaliiloru, ceea ce faceã a sup'a opositiunii impressiune multu mai mare si mai rea, decãtu cum trebuieã intru adeveru sã faca. Cu indreptarea bilantiei aligeriloru inse, opositiunea inca capetã curagiu mai multu — si asiã acum e forte verosimilu, cã conferintia d'in

cestiune va produci cu totutu alte rezultate, de cãtu cum se credeã la inceputu.

Intelnierea monariloru la Berolinu continua a preocupã si acum'a intrega press'a europena. Diurnaliu rusu „Vjedomosti“ con-sacrã acãstei intelniri unu articlu lungu, in care demustra prin puetiunea statelor, ai caroru-a monarei si voru stringe mânilu in Berolinu, cã Russi'a n'are trebuintia de aliantie, d'in contra Ostrunguri'a e avisata la ele, era cea mai mare trebuintia o are Prussi'a. Diurnaliu d'in cestiune i pare, cã ambele poteri d'ia urma au si inchiatu aliantia. Prusi'a afla placere in dualismu si do-resce, cã Boemi'a, acestu bulevardu alu slavismu-lu contr'a germanismulu sã se nimicesca cu to-tulu. In acestu punctu interesele Ostrunguri'i si ale Prussiei sunt identice, si acãsta cu atãtu mai vertosu, cu cãtu Ostrunguri'a are trebuintia de agiutoriulu Prussiei in lupt'a sa contr'a supusiloru slavi. Dupa aceea diurnaliu rusescu agramadesce cu laude republi'a francusa, carea si-va resbunã contr'a Germaniei abid reinviata nu numai cu arme, ci si cu idee repulicane-liberale, era prole-tariatulu, miscamentulu catoliciloru si internati-onal'a voru sgudaã d'in fundamentu noulu imperiu. Deci e forte naturalu, cã Bismarcu si Andrãssy, contandu la impregiurarea, cã Russi'a va tramite la consultare vr'unu reprezentante d'in scol'a lui Metternich si Nesselrode, se voru nesuf a manevrã cu fantome liberali sociali politice si republicane, spre a trage in aliantia pre Russi'a, carei-a i voru promitte pace in Poloni'a si neamestecu in afface-rile provinciiloru baltice. Dreptu-aceea se facu atenti barbarii de statu rusesci, d'a nu se lasã sã se prinda in cura. In Berolinu si d'a servi in-teresseloru straine, cã-ci Russi'a n'are d'a se teme de nemi'a, neoi in intru, neoi in afara.

In fine „Birz. Vjed.“ observa, cã in genere, neoi Andrãssy, neoi Bismarcu nu voru face propuneri, a caroru-a executare ar jacã in interessulu Russiei. Deci, daca acãsta dorescu intrarea Rus-siei in aliantia, atunci eventual'a cooperare a Rus-siei sã nu o rebonifice cu casciguri inchipuite, ci reale. Russi'a n'are trebuintia de neoi unu ajuto-riu. Ceea ce o dore pre Russi'a, e, cã sã termine intrunierea semintelor slave sub una domnire, va sã dũca, sã si anecteze Gallic'a si Ungari'a, si sã estinda confiniere rusesci spre Prussi'a, cu alte cu-vinte : se ocupe tiermurulu dreptu alu rãului Nie-menu. Acãste scopuri sã nu le scape d'in vedere diplomati'a rusescã cu ocaziunea intelnirii monar-ciloru. Si daca diplomati'a rusescã crede cã prin numit'a aliantia se voru potã agiunge acãste sco-puri, atunci se o inchisã. Dar' daca aliantia Os-trunguri'i si a Prussiei nu e sincera facia de Rus-si'a, ceea ce e mai verosimilu; daca acãste poteri voiescu a intrebuintã pre Russi'a numai de instru-mentu : atunci acãsta si-va capetã alti aliatu mai bunu, si cu ajutoriulu aceloru-a si-va arrondã con-finiele si implinã detorintiet'e ce le are facia de slavi.

Adunarea generala d'in Sabesiu.

Diu'a prima, 4. aug.

Dupa atãta alergatura ostenitoria, fragmentare tantali-da, peritã de fierbintel'a tempului, loviti d'in tote partile si de tote venturile, intrãmu in templu, pentru unu momentu de repaus, de recreare cã apoi, intariti, sã ne aruncamu era in verteginlu fatigieloru intrerupte. Intrãmu in templu si o l cãtu e de dulce a fi acolo; cã-ci acolo tote sunt sante. Aeru recoritriu cuprinde sufletulu si corpulu, le petrunde ca balsamu, si recasciga poterile perdate, reintineresce cordele moiãte, dã vietia pentru continuarea luptei sã-scepute pentru sant'a causa, pentru nobile aspiratiuni. Linisce serbatoresca imple templu si lasa, ca sutele de suflete se potã ascultã dulcele melodie de lauda si marire, cuvintele de vietia si eterne adevururi, sã se potã edificã.

Astfelu si Romanii d'in Ardelu. Dupa atãtea alergari si fragmentari pre campuri rigide, pucine momente li sunt in annu deschise pentru a se recreã in templulu nationalu. Pucine zile sunt, in cari romanii d'in tote partile Ardelului, condusi de ide'a prosperãrii si infloirei natiunei romane, gra-

bescu in templulu datoriu de vietia, la Adunarea generala a Asociatiunei ardeleni pentru cultur'a si literatur'a popo-rului romanu, unde, salutandu-se si imbracisandu-se cu sim-tinã sincera si fratiesca, si-comuniã unulu altui-a ocaziune de infirmitate, prin cast'ã de brobãta; ce nu-gãta impregiurãtu se incuragã si se consulta in mandra armonia des-pre venitoriulu, despre binele natiunii si a filoru ei.

A XII. olimpiada, acãsta serbãtoare nationala a roma-niloru d'in Daci'a centrala, cu efectele si reminiscintiet'e ei nepretiuite, me incumetu a o scrie dupa modestele-mi poteri.

Loculu alesu, in care s'au tienutu in estu annu olim-picile spiretuale, a fostu valea Sabesiului, era fericitiã, in a caroru medilocu s'a adusu paladiulu ardeleniloru, au fostu fratii romani d'in scaunulu si orasiulu Sabesiu.

Romanii sabesiieni, dupa modestele lorã poteri, au fa-cutu multa, d'in cãte au fostu possibile, pentru innaltiarea zilei, pentru implinirea sacrei detorintie facia cu ei si facia cu natiunea intregã; inse cãte au facuta, au implinitu pe-trunsi de sublimitãtea causei, condusi de cordialitate si sinceritate, suprem'a recerintia la astfelu de serbãtori na-tionale.

Dara se vedemu.

Inca in preãilele adunãrii, intregu orasiulu erã scosu d'in monotoni'a sa de rondu, erã conturbatu in vietia sa idilica, precum sunt tote orasiile de agricultori, fara comer-ciu insemnatã si industria, cã-ci prin tote portile, pre tote stradele curgeau ospetii de aproape si d'in departare, si curgeau veseli si viuci, cum curge romanulu la tote adunãriile, serbãtorile si veseliile nationali.

Comitetulu inca avã lucru destulu pâna si-implinã agen-dele sale, ingrigindu-se de adapostu pentru fia care-ospo.

Noptea de 3 aug. trecã iute, iute ca unu visu, si veni diu'a de 4 augustu.

Desa de demanetia, in diori, candu primele radie soarelui despicaã ultimulu velu de cetia si alungau nuorii vagabundi, cã si candu ar' dice : fugiti nuori ai intunereculu in rem-nulu vostru, cã-ci adã e serbãtoare santa, serbãtoare de lu-mina! candu sorele si-tramiteã salutãriile sale valei sãbe-siene si poporulu de acolo, Romanimeã, micu si mare, erã in talpe, in vestimente serbãtoresca, cu sanune de flori si acceptã se vedea, se audã, se salute mandri'a nationala, dar' acceptã cu nerãbdare.

Momentele disparu, orele fugu, candu de o data de pre turnulu besericei noue, unde futurau trei standarde na-tionale, unulu colossale de matasa, se pornesce clopotulu mare si suna in tonuri de bucuria. D'in departare se vedu redicendu-se nuori de pulvere; omenii alergã la localu beserice; nuorii de pulvere remanu inderetu, se despartu in milioane de atome, disparu; tropotitura infricosiata se aude aproape de orasiu; inca unu momentu, inca una cârnitura si in frunte flamur'a romana, portata de unu june voinicu cã stegiarulu, calare pre calu iute cã ventulu si sfru dupa elu multimeã calaretiloru muntani si valeni intra cu intiel'a fulgerului in „strad'a mare“ si striga-rile de bucuria ale poporulu ce implea strad'a, facura ca aerulu se vibreze in valuri estinsã. Viforulu se alina, dar' numai pentru ca dupa pucine momente se errumpa cu mai mare vehementia; cã-ci era, in caruta deschisa si petrecutu de comitetulu arangiatoriu, intra in strada si barbatulu as-ceptatu, dlu presedintelu asociatiunei L a d i s i a u B a s i i u P o p u. D'in sute de organe se repetiescu ovatiunile de stima si bucuria, resuna puternice strigãri „Sã trãiescã!“, de resunau muntii, vechii carpati, si pareau a luã si ei parte la serbãtoareã poporulu. Musie'a intonã acum eroiculu : „Descãpta-te Romane!“ de tremurau muntii vechiulu ora-siu; insufletirea erã la culme, bucuria generala si nemargi-nita. Astfelu petrecutu cã in triumfu nationalu, presedintele ajunsã in orasiu. Aici, inflacaratu de astielu de simpatie si ovatiuni, adresandu-se cãtra poporu, i multimeãce pentru acãsta primire in cuvinte dulci, sincere si romanesci. Noue ovatiuni si semne de simpatie urmeza acãstu caldu discursu d'in partea poporulu si dupa acea toti se departu, pentru a se reculege, a fi ga'ta pre diu'a de mane.

Diu'a'a dou'a, 5 aug.

Precisu la 9 ore a. m. clopotulu mare, cu voce seriosa, serbãtoresca, invitã ospetii, Romanimeã n'trega, la beserice'a romana gr. or., loculu destinat pentru tienerã Adunãrii generale. Dupa invocarea spiretului santu si cultulu divin, celebrãtu de d. protopopu localu, Ionu Tipeiu, si adunandu-se intru aceea numeros'a intielegentia si de frunte, intre care, d'intre ungureni, am observatu pre domni Dr. Hodo-siu, Stanescu, B. Jurc'a, Al. Romanu, era d'intre sasii sa-

besioni pre preutul Mankoch, senatorului Hiets, direct. gim. Arz si alti, la propunerea dlui Elia Macellariu, una comisiune de 12 mense si invita pre presedintele Asociatiunii la Adunarea generala. Intra aceea beserica se imple de agricultorii si industriarii romani, imbracati in haine de serbatoare; asemenea si asie numitul podu [galeria, loculu feteloru] este ocupatu de o cununa pre fromosa de domne si domniore romane d'in districtu si orasin. Presedintele, insocitu de domnulu consil. pens. Iacobu Bolog'a, v. presedintele Asociatiunii, intra in beserica, intre fragurose si repetite: „Se traesca!“ ale intregului publicu si si-ocupa loculu presidialu, esprimandu-si multiamita cuviinciosa pentru aceste ovatiuni cordiale. Dupa aceea tienti discursulu de deschidere, raru in felulu seu, si forte desu petrecutu de aplausele publicului, facandu istoriculu Asociatiunii de la existenta ei pana asta-di.

Judele regescu alu scaunului Sabesia, dlui Simeonu Balaban, in numele Comandamei scaunalesi opidane, raspunde presidentului si bineveneteza ospetii cu cuvente bine sentite. (Speru, ca ambele discursuri, catu si cele-lalte, cate au mai armatu, d'impreuna cu tote actele de interesu publicu, la tempulu seu le vomu ceti de a menuntulu in pre interesantele, dar, dorere, pre pucinu sprigiutulu organu alu Asociatiunii „Transilvania“);

Presedintele propune apoi adunarii alegerea a trei notari pentru ducerea protocoletoru, cari se si alege in persoanele dloru Ionu M. Moldovanu, profess. gim., Augustu Horsa, primariu opid. si Alexandru Vladu. — La propunerea presidentului Adunarea intrega si-manifesta prin scolare condoventia pentru pierderea barbatilor distincti intra promonerea Asociatiunii, rostindu li. d'in adunacula animei: „In veci amintirea lor!“

(Finea va urma.)

Caus'a romana la 1872.

(Urmare.)

Al. XLIII. Art. de lege 44—1868 in §. 1. decretéza, ca limb'a statului fiindu cea magiara, si limb'a dietei de aci incolo e singura cea magiara. Facia cu dispusetiunea acésta trebuie sa constatamu mai antaiu, ca romanii Ardeleani s'au folositu de limb'a loru atatu in diet'a d'in Sabiu, catu si in cea d'in Clusiu d'in an. 1865, prin urmare ei nu se poteau privi de acestu dreptu nici chiaru in diet'a d'in Pest'a, pentru ca afara de aceea, ca o natiune nu se pote privi de limb'a sa nicairi, chiaru si art. XII. alu dietei ungare d'in 1848 a garantatu tote libertatila si drepturile speciala ale Ardeleului, prin urmare si dreptulu limbei romane, care acolo era egalu indreptatila cu cea magiara. Daca acestu dreptu se recunosc Croatiai, apoi cu atatu mai multu trebuie elu sa se recunosc Ardeleului si romanilor, cu catu Ungari'a, afara de Ardele, este locuita inca de unu milionu si jumetate de romani.

De aci urmeza, ca daca Ardeleu s'a unitu au Ungari'a, acestu statu trebuie sa respecteze acestu dreptu alu romanilor si in diet'a comune, sau daca crede, ca acésta concessiune aru fi o greutate pentru diet'a Ungariei, apoi trebuie sa constatamu si noi greutatea noastra d'a suportu o privare de dreptu, prin urmare alternativ'a e neincungiurabila ca ori se se restituie diet'a Ardeleului macaru intr'atata, incatu romanii sa aiba acolo terenu de a-si intrebuintia limb'a sa parlamentara, ori concéda-se acestu dreptu si in diet'a Ungariei. — Unitatea nationale a statului ungaru, care se aduce de motivu alu legi, dupa cum amu aretatu mai susu, precum si mai nainte asie si acum unu se pote altera prin dreptulu de nationalitate si limba, si faptul, ca Croatiai si Fiumanii se potu folosi de dreptulu limbei loru in diet'a Ungariei, dovedesce, ca unitatea de statu nu patimesce nici o vatamare. — Dara, dupa parerea noastra, e si o dispositiune de prisosu d'a asigura limb'a magiara pentru parlamentu, cu vatamarea dreptulu celor-lalte nationalitati ale statului, unde eeste nationalitati, daca nu aru fi oprite positiu, s'aru folosi spontanu in parlamentu de limb'a magiara ca de un'a, carea d'in necesitate e chaimata d'a fi limb'a de contielegere mutua intre diferitele nationalitati. Senatul imperialu d'in Cislaitania n'a adusu atare interdictu, si de aceea se folosescu toti de limb'a germana, era daca s'o auditu acolo si alte limbe, ast'a s'a intemplantu forte raru, si mai cu sema la acte ceremoniale, d. e. la punerea de apromisiune, precum ast'a s'a intemplantu si in diet'a Ungariei, in care Croatiai au bine-ventatu d'iet'a Ungariei in limb'a loru, si mai multu d'abié s'a mai auditu atare intrebuintiare.

In fine nu potemu retacé nici acea trista impregiurare, ca de-si acestu § promite publicarea autentica a legiloru in tote limbele patriei, asta-di legile Ungariei se potu afla numai in limb'a magara si germana.

Al. XLIV. §. 1. alu legi decretéza mai departe ca limb'a guvernarii tieriei in tote ramurile ei e cea magiara. Si aci trebuie sa constatamu, ca limb'a romana s'a folositu in Ardeleu in tote ramurile guvernarii tieriei de susu pana josu pre bas'a egalei indreptatiri cu limb'a magiara si germana. Daca inse organeloru centrali ale regimului ungaru li e cu nepotintia de a intrebuintia in tote atacerile sale tote limbele d'in Ungari'a, apoi nu-i e cu nepotintia d'a

concede, ca pre teritoriulu Ardeleului, unde s'a potutu fara dificultate — se se intrebuintize cele trei limbe ale tieriei acolo in tote ramurile administrative, si de a primu de acolo actele oficiose in ori care d'ia acele trei limbe fara d'a constringe pre organelu subalterne de acolo de a se face masine traducatoare pentru comoditatea organeloru centrali, pentru ca e si de lip'a ca organelu centrali sa afe genuinele pestulate ale poporului d'ia limb'a lui. Nu populatiunea se invetie limb'a organeloru centrali, pentru ca acésta aru fi si o imposibilitate, ci organelu centrali sa cunosca limb'a poporului. In fine suntenu bine informati, apoi scimu ca la curia regéza unde vinu acte processuali in tote limbele patriei, institutiunea de traducatori s'a aflatu cu totulu nu numai netrebuintia si de prisosu, pentru ca acolo se afla o combinatiune merocita de judecatori, nu numai d'iu tote nationalitatila sara si din barbati, cari fiecare cunoscun mai multe limbe si lucrurile mergu curente fara de nici o dificultate. Aplice-se asie dara si pre la ministeriele centrali asazesele d'iu tote nationalitatila, apoi dispositiunile cele restringitoare de intrebuintiare limbeloru patriei d'in §. 1. 2. 4. 5. 15. 16. 20. 23 si 25 ai legi de nationalitate, cari constringu pre tote jurisdic-tiunile politice, besericesci si scolarie pre cum si alte corporatiuni de nationalitate nemagiara, de a intrebuintia limb'a magiara facia cu organelu superiori ale statului, ceea ce in multe locuri e chiaru si o imposibilitate, se voru areta cu totulu de prisosu si nejustificate; era §. 6. n'aru ave de lipsa de acea usia deschisa pentru amplotiati statului d'a intrebuintia chiaru si facia cu comunele, partidele si persoanele private — dupa placere, seu cum dice legea — dupa potintia numsi limb'a magiara.

Al. XLV. Restringerile dreptului de limba in administratiunea justitiei facu, ca romanii se-si veda chiaru si cauzele lor de dreptulu-privatu perichitate. Trebuie se repetmu si aci, ce amu promis mai susu, ca dupa ce limb'a romana in Ardeleu era pre la tote judecatoriile d'in tiara egalu indreptatila cu cea magiara si germana, era judecatoriul trebuiau sa cunosca tustrele acéste limbe de tiara, — asta-di dupa legea de nationalitate se respinge folosirea limbei romane prin judecatoriul d'in acele jurisdic-tiuni, unde legea municipale si comunale cea restringitoare pria voturile virili, face imposibile reprezentarea romanilor macaru intr'o cincime a corpului reprezentativu. De aci urmeza, ca romanii d'in Ardeleu, cari aveau dreptulu de a se folosi de limb'a sa in tote jurisdic-tiunile, asta-di ne mai avendu acestu dreptu si nici judecatori cunoscatu de limb'a loru, trebuie se-si hazardeze cauzele sale de dreptu pre mor'a plenipoten-tiatiloru seu talmaciloru, cari nefindu constrinsi pria lege de a depune censur'a de limb'a romana, adeo ori intielegu pre partidele mai reu ca judecatoriulu, seu li intoitochieza intielesulu asie, ca d'in aceea se urmedie perderea dreptulu si ajungerea la sapa de lemnu seu la furci; — pre candu pre de alta parte prin §§. 7. si 9. ai legi de nationalitate, advocatii romani sunt opriti de a intrebuintia limb'a romana chiaru si daca partidele pentru sigurantia sa aprista pretindun acésta. — Daca cauzele processuali sumarie se potu pertracta si lua la protocolulu verbale si in limb'a partideloru, si potu ca atari ave trecere prin tote instantiele, dupa cum amu aretatu mai susu, fara vre-o dificultate, apoi au potemu pricepe, pentru ce se nu pota ave asemenea tratere si trecere in limb'a partideloru si acele cauze processuali, la cari trebuie se intervina advocatii? si nu pricepem nici ratiunea §. 11, care prescrie ducerea cartiloru funduarie in limb'a magiara, candu partidele au dreptu de a incheia in limb'a loru propria tote acele acte si documente de dreptu ce se transcriu in cartile funduarie, si candu acéste carti funduarie nu sunt instituite pentru comoditatea oficialiloru ce nu cunoscun alta limba decatu cea magiara, ci pentru sigurantia averei locuitoriloru, cari au trebuintia de a lua in totu momentulu cunoscentia si convingerea nemidilocita, de cele ce se trecu in acele carti. Cum-ca institutiunea de talmaci si translatori, pria care §. 12 alu legi voi se oblesca dificultatila mestesugite ale legi, s'a aretatu intr'adeveru nu numai nesigura si netrebunica, dara si de prisosu, cum amu atinsu mai susu; apoi vai si amaru de dreptatea administrata prin talmacitori si restalmacitori!

Al. XLVI. Nu potemu iuse trece cu vederea acea impregiurare trista, ca cu tote ca legea de nationalitate concede unu felu de dreptu de limba forte restrinsu alu partideloru facia cu organelu cele mai de josu ale administratiunei publice in generalu: totu-si organelu oficiose, cari nu se tienu specialu de administratiunea politica seu judicaria, credu ca sunt scutite de acéstea detorintie de a respecta si de a intrebuintia insu-si limb'a poporului.

Cu deosebire organelu financiaru ale statului intrebuintia eschisivu numai limb'a magiara pana si la prescrierile si mandatele de solvire a contributiuniloru directe si indirecte si acelor-lalte competintie erariali, ce le ceru si la radica nemidilocitu dela toti si dela singuratiei locuitori asie, incatu poporulu nepricependu-le nu se pote orient'a dupa ele ca se li coresponda, seu fiindu prea nedreptu incarcate, se reclame la tempu, ci trebuie ori se perda tempu si spese de caletoria d'ile intregi pana la orasiere cele mai de aproape spre a cere pre bani deslucire dela barbati pricepetori de limb'a, ca apoi dela acésta sa afe, ca intr'aceea a trecutulu terminele de reclamare si de recurgere, seu ca atare recursu in limb'a magiara pretinde spese si mai mari, ori daca nu vre se se espuna la atari spese de caletoria si de recourse in

limb'a statului, se ascepte acasa pana va primu deslucirile necesarie, dela executorii cari pentru incassarea detorintiei primitive si a speseloru de esecutiune, i vinde pana si bucatu'a cea mai de pre urma dela gur'a copiiloru.

Intra adeveru! celu ce mai crede, ca romanii pretindun dreptulu de limba numai ca unu obiectu de lusu, apoi cobora-se in ori-care locuintia a poporului, si lacrimile ce le va afla pre facia acésti-a, i va convinge, ca nici o sarcina publica nu-lu apasa asie de tare si nu-lu potu aduce mai siguru la seapa de lemnu, ca sarcinele ce-i provinu dela impededarea folosintei proprii ale limbe in afacerile lui facia cu organelu regimului de ori-ce ramu, fia-acestu-a militariu, financiaru, de comunicatiune, de agricultura, industria si comereiu, de cultu si invetiamentu, ca si de administratiunea politica si judicaria.

Al. XLVII. Dupa ce asie dara amu constatatu, de ce mare insemnetate este dreptulu de limba atatu pentru sigurantia onorei, averei si a vietiei fiacaru cive alu statului, catu si pentru cultura poporului in genere, care singura pote garant'a prosperitatea statului, nu va mai fi de lipsa de a delucid'a mai specialu si caus'a invetiamentului publicu d'in punctulu de vedere alu legi de nationalitate. Totu-si trebuie se amintimu macaru atatu'a, ca beserica fiindu chaimata de a promov'a religiositatea si moralitatea credinciosiloru chiaru si in interesulu ordinei interne a statului, acésta nu o pote implini, daca nu are ocaziunea si midilocile de a o plant'a incependu dela tinerime prin invetiamentulu scolaru.

Recunoscemu ca daca a multiamitu pre romanii vre-o lege adusa in diet'a Ungariei, apoi aceea e art. IX. d'in 1868 incatu elu garantéza beserice nationale a romaniloru de confessiunea gr. or. in tote trebele ei besericesci, scolarie si fundationali, si asta impregiurare ne indreptatesce de a sper'a, ca si beserice nationale a romaniloru de confessiunea gr. cat. se va garant'a asemenea autonomia administrativa. — Dara pre candu art. IX. d'iu 1868 asigura autonomia trebeloru nostre scolaru, pre atunci legea de nationalitate si legea scolaru face acea garantia cu totulu illusoria. Noi recunoscemu dreptulu de supraveghiare a statului asup'a totatoru instituteloru de invetiamentu si de cultura, si concedemu ca statulu ca si beserica, are nu numai dreptulu dara si detorintia de a redica si ajuta scoli si alte asemenea institute de cultura, si de a introduce obligamentulu de scola, — dara d'in tote acéstea nu se pote deduce nici escusa poterea aceea discretionara, pre care legea scolaru a depusu-o in manile organeloru regimului spre a strimtori pana la nimicire scolele si institutiele de cultura radicate de comunele besericesci, — ci aru trebui mai vertosu se urmeze detorintia loru, de a le sprigini si dota si d'in parte-si d'in tote poterile. Dara legislatiunea Ungariei crede, ca prin redicarea de scoli fara caracteru confessionale va pute supprime desvoltarea simtiului de nationalitate, apoi tare se insiea in calculi sei, pentru ca — lasamu — ca tota actiunea produce cu atatu mai incordata reactiune in directiunea opusa, toamai actiunea intentiunata de legislatiune, daca aru reusi, aru latti numai neconfessionalismulu in tovarasia internationalismului modernu, care apoi nesmintitu aru altera cu totulu bas'a statului ungurescu. — Incidit in Scyllam qui vul tevitare Carybdim.

Al. XLVIII. Legea de nationalitate — ce e dreptu — promite in § 17—19, ca in acele scole elementare, ce le redica statulu prin timenturi, unde civiloru statului de ori-ce nationalitate, cari locuiescu mai compactu, se se dee ocaziune de a-si invetia si propria loru limba, apoi ca in institutiele de categoria midilocia si mai inalta, unde ocuro mai multe limbe, se se redice catrede de limbele si literaturele respective: dara totu acésti paragrafi prescriu, ca limb'a instructiunei in scolele elementari se determineza prin ministru (daca vre elu apoi si numai cea magiara,) era in cele midilocie si superiori se eschide cu totulu limb'a romana, relegandu-se la catrede benevole.

Unde este asie dara dreptulu de nationalitate si limba in instructiunea publica? Legea crede ca a satisfacutu cerintiloru de limba, candu in § 37 a luat deobligamentulu asup'a sa, de a ingrigi ca oficialii publici de prin timenturile locuite de nationalitati compacte, se fia pre deplinu versati in limb'a acestoru-a, dara cum-ca statulu nu vre se aplice prin atari timenturi numai oficiali d'in respectivele nationalitati o spune era-si insa-si in §. 27. — Inse in ce chipu se se cualifice si oficialii de alta nationalitate si cu deosebire cei de nationalitate magiara, cari aplicandu-se in mesur'a leului (Löwen Antheil) au si ei deobligamentulu legale de a lua procesele verbali si a da resolutiuni in limb'a poporului — nu o spune, pentru ca aci a nitatu ori a vrutu se incungiure invetiamentulu obligatoriu alu limbei romane pentru acéi tineri, cari se pregatésu de a fi organe midilocitoare intre statu si poporu.

In fine, daca legislatiunea a credintu, ca va pote abstrage necesitatea impartiva a invetiamentului obligatoriu de limbele tieriei, candu a otaritu in §. 19 alu legi de nationalitate numai limb'a magiara de limb'a predarei invetiamentului specialu pentru universitatea d'in Pest'a, apoi aceea aru pote ave acea consideratiune ca o cere intieleg-tiunea politica, facia cu nationalitatea romana, ca celu putieu la universitatea d'in Clusiu, ce se redica in midiloculu romaniloru, limb'a acestoru-a sa fia acolo paritetica cu cea magiara.

(Va urma.)

P. m. dnu Ales. Erdősii, protopopu in Tier'a-Oasiului, ni tramite spre publicare unu articlu lungu de 3 1/2 cole, dreptu respunsu la relatiunea corespondintelui nostru „unu nume fara nume“, aparuta in nrulu 59 alu „Federat.“, nepermitiendu-ni inse spatulu d'a-lu publică intregu, estragemu d'in elu urmatoarele:

Racsi'a (Tierra-Oasiului), in aug. 1872.

Dle Red. ! Dupa finirea alegerilor de deputati dietali, candu spiretele sunt mai alinate, mi-tieniu si eu de detorintia nationala a relată on. publicu cetitoriu despre preparatiunile si decursulu alegerii in cerc. elect. alu Ar. Mediesiului, că asié on. publicu cetitoriu se aiba cunoscintia adeverata si autentica despre caus'a acést'a si se nu remana in errore, basandu-se pote pre relatiunea coresp. de aici „Unu nume, fara nume“, aparuta in nrulu 59 alu „Federatiunei.“

Spre a cunoasce mai de apropé impregiurările e de insemnatu, că dupa conscrierea mai noua a poporului, in cerculu nostru se afla : 23,269 romani, éra magiarii cu cele lalte nationalități (rusi, germani) d'impreuna cu judanii la olalta facu : 10,375. Inteligentia romana stă d'in 28 preoti, 23 investatori si 8 civili ; éra cea magiara d'in 3 preoti rom. cat., 15 reformati, 18 investatori si cam la 100 de civili. In privinti'a materiale inteligentia magiara cu judanii este forte puternica ; éra cea romana forie debile.

Interesulu nationalu demandandu-mi parasirea passivității, carea o-am observatu la done alegeri d'in urma, si pasirea pre terrenulu activității : me-am determinatu inca innainte de inchiairea dietei trecute a convocá una conferintia generale pre 21. martiu la scaldele Bicsadului, ceea ce am si implinitu, print' unu cerculariu tramisu prin cercu in trei esemplarie. — Conferintia conchizmata s'a tienutu in diu'a si loculu amintitu, la care au participatu 8 preoti, judele cercuale, 9 investatori, 7 judi comunali si 10 alegutori de prin comune ; aici, dupa una consultare fratiesca, s'a decisu in unanimitate : 1) Că in venitoriu toti romanii alegutori se se unesca si se se constitua intr'o partita nationalu le romana ; 2) Că cu occasiunea conscrierii alegutorilor, toti cari au dreptulu de alegere se se infacisiede la conscriere ; 3) Cei inserisi cu dreptulu de alegere se se presente lu loculu alegerii, care se va publică officiosu ; 4) Membrii presentii ai conferintiei se comunice decisiunile aduse si cu cei-a-lalti alegutori si se staruiesca d'in tote poterile pentru ajungerea scopului, care éra alegerea unui deputatu nationalu.

Lucrulu stete asié pana in 12. maiu, candu comisiunea conscrietoria de voturi si-incepu activitatea sa, rezultatu carei-a a fostu, că s'au inserisu 2165 de alegutori, d'in tre cari 1500 erau romani, éra cei-a-lalti de alte nationalitati ; prin urmare romanii erau in majoritate absoluta, dorere inse, că in 26. iuniu, care éra diu'a alegerii, se impartira pre la partitele magiare si numai 350 remasera pre langa decisiunile aduse la Bicsadu. Acést'a, mergundu la loculu alegerii, li-s'a propusu de candidatu dlu Georgiu Stetiu, care vediendu că este in minoritate facia cu partitele magiare, pentru-că fia-care avé cam la 800 de voturi, abdisé de candidatura, lasandu in voi'a libera a alegutorilor de a se alaturá cátra aceea partita, despre care voru avé opiniune mai favorabile, ceea ce si facura alipindu-se de partit'a stanga, si asié se alese de deputatu Iuliu Ciaba, candidatul partitiei stange, cu 1214 voturi ; éra Bartolomeu Mandi candidatul dreptei, obtienendu numai 781 de voturi, a cadutu ; prin urmare voturile romane au fostu decidetorie.

D'in relatiunea acést'a autentica se vede, că partit'a nationalu romana in cerculu nostru s'a constituitu, si a avutu candidatu romanu, care a obtienutu 350 de voturi, cu cari de-si n'amu potutu invinge de asta data, dar' acele au fostu decidetorie, si meritulu in privinti'a acést'a e nu numai alu meu, dar' si alu celor-a lalti frati preoti si alu inteligentii mirene, care asemene si-a implinitu detorintiele sale nationali. Se vede, că daca acum'a la inceptu si intre impregiurări forte grele amu potutu concentrá 350 de voturi, este sperantia fundata, că in venitoriu vomu avé atâte, câte sunt de lipsa la reasirea unui deputatu nationalu.

Éra asertiunile d. cor. de aici „unu nume fara nume“, publicate in nr. 59 alu „Federat.“, cum-că eu m'am unilitu a convocá pre 21. martiu a. c. una conferintia, inse m'am ingrigitu, ca acei-a, cari nu se tienu de partit'a mea nationalu, se capete cerculariu dupa conferintia d'in 26. maiu — nu 19. maiu — cum dice dsa, unde d. Grigoriu Stetiu fu candidatu de deputatu, si cum-că d'in inteligentia osiana pre contrarii mei neci nu i-am invitatu, si prin urmare diumetate d'in inteligentia se preambliá in diu'a conferintiei pre la scaldele Bicsadului : le declaru de neadeverate si calomnie ; — pentru-că conferintia o am convocatu d'in detorintia nationalu, la care a fostu invitata tota inteligentia romana tractuale, toti judii comunali si mai multi tieranii de frunte, d'intre cari multi s'au si reprezentatu ; éra la aceea, că cerculariu meu d'iu 25. martiu a. c. a sositu in doue comune, adeca in Cestadie si in Bicsadu, dupa conferintia, eu n'am fostu de vina, si acést'a preu bine o a scutu si preotulu d'in Bicsadu, care scie, că eu am emis unu cerculariu in 24. dec. 1871 pentru curmarea neregularitatilor observate in tramitarea cercularieloru de la unu parochu la altulu, in care cerculariu se dice apriatu, că in venitoriu cerculariele se le porte fetii besericoi, cari voru fi respundietori pentru acele ; ci au fostu de

vina acei-a, cari n'au tramisu cerculariu meu prin fetulu besericiei, ci prin unu judanu. In fine daca cu occasiunea conferintiei d'in 26. maiu diumetate d'in inteligentia s'a preamblatu la scaldele Bicsadului si n'a venitu la conferintia de la scaldele Turului, de-si cea mai mare parte a primitu cerculariu meu, asta inca nu este vina mea ci a respectiviloru.

Alesandru Erdősii,
protopopu romanu gr. cat.

VARIETATI.

*. [Comunicatiunea] intre Vien'a si Iassi de la 15 iuniu a. c. se intemp' priu trasura accelerata, asié că calea acést'a, 161 mile de lungu, se pote percurge in 33 ore si 23 minute.

*. [Despre pescerea d'in Monsumano] vorbesce Enrico Bodorff, tegralistu in Pest'a, unele lucruri de mare insemnatate, cari s'au contemplantu in restempu de una septemana, cătu a petrecutu acolo, anume elu enaradia intr'unu diuaru d'in Pest'a insanetosiarile, la cari a fostu martoru oculare, si anume : Una locutenentu prussianu, prin a carui umeru dreptu a trecut unu glontiu la Gravelotte, si pentru aceea nu se potea folosi de man'a drepta, dupa optu scalde se insanetosia deplinu. Agentulu Russiei d'in Lissabon'a a mersu acolo pre cárgia, dupa diece scalde s'a departatu sanetosu. Unu negotiatoriu de tutunu, care a fostu surdu si cu catarru de 20 de anni, se vindecá de acestu d'in urm'a ; éra dupa septe scalde a si auditu ce-va mai bine. Unu francesu inflaju la petiore, pre care a trebuitu se-lu porte alti in pescara, dupa optu dñle se rentorse a casa de la scalde fara ajutoriu strainu. Acestea le recomanda attentiei publicului mai adaugundu, că traiulu de acolo este frte comodu ; dejunulu este : cafea, casiu si pane alba ; prandiulu micu, la 11 ore a. m. stă d'in trei plesse de mancare si una butelia de vinu rosu ; éra prandiulu la 5 ore dupa media-di stă d'in 5—6 plesse de mancare si una butelia de vinu. Cine nu voiesce a se folosi de vesmintele institutului, se se proveda cu una camesia de flanelu lungu de la grumdi pana la calcăie, papuci de pele si una camesia cu capuciu contr'a asudării. Dupa curare e de a se solvi medicului si personalulu de serviciu la olalta numai 10 franci. Cine va scrie epistola are se o adreseze : A Monsumano in Toscana, Signor Cap. Francesco Nencini Giusti, care este directorulu loculu de cura, séu lui : Dott. Cav. Edoardo de Turchetti. — mediculu supremu. Se pote adressá si in limba francesca.

*. [Primul redactoriu.] La congressulu diuaristiloru d'in Monacu [München], se preepe, n'au lipisitu neci banchetarile, si la acestea, că de rondu, neci toastarile. Unulu d'intre diuaristi in unu toastu si-adusse aminte si de stramosii diuaristiloru si disse intre altele : Stramosiulu redactoriloru, nesmintitu, nu e altulu de cătu chiaru Adamu. Creatoriulu a fostu editoriu pamentulu si Adamu primulu seu redactoriu, că atare elu a vedietu prim'a data diorile [unui venitoriu mai bunu.] Adamu primu pamentulu fara censura. Lui i éra ertatu a se apucá de tote, câte i erau la mana, si potea apostrofa si dascal, cătu voiá. Numai unu arbore trebuia se remana neatacatu, si despre acestu-a resolutiunea suprema suná astfelu : In diu'a aceea, in care vei atacá acestu arbore, vei fi incarcatu cu unu censore, si acestu-a e mortea. Adamu, audindu acést'a, s'a ingrozitu, pentru că mortea e unu astfelu de censore, care sterge si lucrurile cele mai innocente. Adamu dara a devenitu si redactoriu responsabilu. Se pare inse că l'a ajunsu uritulu langa diuariuulu seu, că-ci numai de cătu caditu in unu somnu greu. Atunci editoriu lu cugetá in sine : Nu e bine, că bietulu Adamu se redige, singuru, i voi face si una collaboratrice. — Si i luá una costa si facu d'in ea una muere. Dupa ce redactorulu Adamu dormi destulu, si-frecá ochii si eschiamá : „Unde mi-este correctura !“ Editoriu lu inse i aretá pre Er'a si i disse : „Pana ce a-i dormitu, am facutu eu acést'a columna de correctura.“ Adamu inse priviá si disse : „Ce feliu de articulu este acestu-a ? Stilulu mi-este asié cunoscutu ! Nu este carne d'in carnea mea ?“ Editoriu lu inse respunde : „De adi incolo se ve ingrigiti ambiu la o lalta de redactiune.“ Dupa aceea aparú alu sieptelea numeru alu pamentulu, editoriu lu se puse si ceti numerulu, si éta că a fostu bunu. Si acést'a l'a imbucuratu, că-ci daca si alu sieptelea numeru a unui diuaru nou este bunu, atunci diu omulu pote fi indestalitu !

Nru 200—1872.

CONCURSU.

Conformu conclusiunii luate in adunarea gen. a Asociatiunii transsilvane tienuta la Sabesiu in 5—6. aug. 1872 sub Nru prot. XVII. se publica prin acést'a concursulu la urmatoriele stipendii si ajutorie.

- 1) La 3 stipendii de câte 60 fl. destinate pentru 3 gimnasisti ;
- 2) la unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu dela scol. reale ;
- 3) la 6 ajutorie de câte 50 fl. pentru 6 sodali de meseria calificati de a se face maestri ;

4) la 20 ajutorie de câte 25 fl. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursulu pentru stipendiele si ajutoriele susu-insemnate se defige pre 10. septembrie cal. nou, 1872.

Cocurentii la stipendiele de sub pos. 1 si 2 au de asi asterne la comitetulu asociatiunei transsilvane, pana la terminulu susu-indigitatu, concarsele loru prevediute : a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre sem. II. an. scol. 1871/2 si c) cu testimoniu de paupertate.

De la cocurentii la ajutoriele de sub pos. 3, pre langa atestatu de botezu, se recere, că se produca adeverintia de la maestrulu respectivu despre aceea, cum-că sunt calificati de a se face maestri.

Er' la cocurentii la ajutoriele de sub pos. 4, pre langa atestatu de botezu, se recere adeverintia de la maestrulu respectivu despre desteritatea si diliginti'a in meseria, cu care s'au ocupatu.

Fostii stipendiatii pre anulu scol. trecut, cari inca nu si au finitu cursulu studieloru sale, pre langa documentarea progresulu facutu in studiu, se intielegundu-se acei stipendiatii, cari inca nu si-au tramisu recerutele documente pentru dovedirea progresulu in stadiu pre sem. II. an. scol. 1871/2, mai sunt detori la tempulu seu, a produce si documentu de immatriculare de la directiunea institutulu respectivu, că astu-feliu se se pota face dispositiunea necesaria pentru asemnarea stipendieloru pre an. scol. 1872/3.

In fine, conformu conclusiunei luate in adunarea gen. de la Sabesiu sub Nru prot. XXIV, toti stipendiatii asoc. sunt detori a dá reversu despre aceea, cum-că ajungundu la stare, se voru face membrii asociatiunei transsilvane.

De la presidiulu asociatiunei transsilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Sibiu, in 8. aug. 1872.

Sciri electrice.

Londra, 15. aug. Cardinalulu Antonelli dechiará, că elu va demissioná daca pap'a va continuá tienut'a sa inamica facia de guvernulu italianu ; elu spuse francu, că beseric'a va avé se suffera si mai multu, daca papatulu nu se va impacá cu guvernulu italianu.

Nou-Iorc'u, 15. aug. Scirile d'in Messico anuncia, că in tiera e pace si că Diaz, capulu rescolatiloru, ar' fi acceptatu amnestia. Guvernulu republicei Peru s'a consolidatu deplinu.

Zagrabia, 16. aug. Propunerea nationaliloru estremi, d'a rogá prin una deputatiune pre Maj. Sa pentru o schimbare in guvernulu, s'a respinsu. La propunerea lui Makanec, actele procesuale contr'a lui Rauch se voru pune la ordinea dñlei.

Belgradu, 16. aug. Dupa diuarulu „Vidovdan“ Mahmud pasia, dupa perderea titluriloru si a orduriloru, va fi esilatu.

Londra, 16. aug. Una scire d'in Parisu a diuarulu anglésu „Standard“ anuncia, că Germani'a si Russi'a, la convenirea monarciloru in Berolinu, au de cugetu a propune tienerea unui congressu europenu, care se santioneze schimbările teritoriale ale Franciei si ocupatiunea Romei, si se iée la revisiune conventiunea de la Parisu.

Iasi, 16. aug. Simptomele de colera, observate in dñlele trecute, asta-di se immultiescu ; guvernulu s'a ingrigitu de tote dispositiunile necesarie pentru a impededá acést'a epidemia infri-cosiatu.

Bursa de Vien'a de la 16. augustu, 1872.

5%, metall.	66.65	Londra	109.90
Imprum. nat.	72.—	Argintu	108.—
Sorti d'in 1860	103.25	Galbenu	5.27
Act. de banc	887.—	Napoleond'or	8.74 1/2
Act. inst. creu.	343.—		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU.

Locu deschisu.

Bodesci, 19./13. iulu, 1872.

Inca o reflexiune, si ultima, la „respunsulu“ dlui „Lupescu“ d'in nr. 69 alu „Fed.“

Dlu Lupescu d'in nr. 69 „Fed.“ ié scolele numai de pretestu spre a-si versá veniulu asup'ra mea, că-ci de caus'a scolara elu nu se interesedia neci cătu e negru sub unghia. Nu numai atát'a, ci acelu „Lupescu“ neci nu este autorulu naturalu alu acelor atacuri, că-ci mintea si capacitatea lui neci sunt in stare a produce asemenea constructiune, aci sunt cu totulu alte persoane, cari d'in atari cestiuni personale n'au pretestu si indrasneala a esi pre facia la atacuri facia cu mine, ci intrebuintiedia de unelta si instrumentu orbu pre masinistulu „Lupescu.“

Dovéda eclatanta despre scopulu loru reutaciosu este, că eu de lao mai mare parte a omeniloru, numiti de Lupescu in respunsulu seu, n'am incassatu neci unu cruceriu, é'r căti

am incassatu, subtragundu spesele, s'au intrebuintiatu in folosulu scoleloru; banii ce „Lupescu“ afirma ca i-am scos d'in lad'a comunala d'in Plesicuta si Gur'a-Valei, bine scie acestu Iuda pentru ce sunt scosi, ca-ci elu a vedutu cuitantiele, si acolo e scrisu, ca i-am incassatu pentru carausia, cu ocaziunea esamenelor scolare, care ar' fi se o capetu in natura ex officio; si dupa tote provocarile, comunele neci macaru caraus'a nu voescu a o da in natura, si asiè sum silitu in causele scolare a plat' eu caraus'a, si in urma competint'ia staverita dupa mile a o incassi d'in ladile comanali. — Dta, dle Lupescu, care tote aceste binele scii, pentru ce nu vrei se intielegi? au e diurnu pentru mine acestu-a? au sunt acesti-a bani de ai scoleloru, precum afirmi? au cu de aceste minciuni si mistificatiuni false si reutaciose voesci Dta a seduce si insielã opiniunea publica? Dar' ne vomu trage socotelele! Au pentru ca Dta insre la omeni si sume a numite, urmare incontestabile, e ca aceea se fie dreptu? Si ore cu atãta numai este documentata afirmatiuneati reutatioasa? — Nu asiè se documentedia, ci facia in facia cu Dta — cu omenii, la cari te provoci, si de-ora-ce ai d'isu ca mi-sta la dispusetiune, precum si toti acei omeni sunt gat'a a stã facia in facia cu mine, ei bine, acest'a mi place — numai asiè se voru potè scurtã minciunile, numai asiè se va cunosce o'ia cea ratecita, si cine e minciunosulu.

Dar' insainte de tote, Dle Lupescu, fi bunu si lapada odata masc'a de pre obradiu, ca-ci asiè nu ne potemu intielege bine, de-ora-ce nu te cunoscute bine cine esci, esci omu sèu alta bidigania? si estfelu me provoca directu in scriu ca pre cutare di se ne afiamu la scol'a d'in Plesicuta, unde atãtu cu Dta cãtu si cu acei omeni se stau dara facia in facia la limpedirea lucrului, èru de nu faci acest'a, atunci te provocu eu — ori cine vei fi — ca pre 13/25 aug. a. c. se te afi la scol'a d'in Plesicuti'a si dandu-te pre facia — si acest'a o vei face de siguru daca sci ca ai dreptu, vomu percede la scrutarea adevèrului.

Dar' in fine, rogu-t, pentru ce te-ai lasatu de Tala-giu, Aciuv'a etc., au vrei se faci ca tieganulu, carele afirmã a fi vedutu o suta epur si in urma a totu scaritiatu d'in ei, pãna ce a d'isu: „asiè dara nu mai mi-au parutu a fi fostu epuri.“? — Vomu trage si preste aceste socotela, dlu meu!

Cã atragi atentiunea, ba teea si provoci pre on. Senatu scolaru a trage la raspundiu pre astu-feliu de inspectoru, credu diu ca tãtu mai fi, candu on. senatu scolaru ar esmite o comisiune investigatoria pre apesele celui viuovatu.

Ori care ar' caus'a ori cãtu de mare ur'a resbu-narei, nu asi fi creditu capabilu pre unu omu cu nitica sciintia a se demie la invetarea minciuniloru, ca d'in seminu, si acest'a a namata de siguru sèu d'in ratecire, sèu d'in rentate, si tãtu mai la ce nu se dimitu? Si cu aceste, Dlu meu, pãna dupa limpedirea adevèrului pre acest'a cale declina ori si se alte polemie.

Nicolau Butariu.

Concursu.

Prin acest'a se deschide concursu:

I. La postulu de do cente primariu la scol'a poporale comunale d'in Birsu-de-susu in comitatulu Solnocu-de-medlocu, solutiune anuale 300 fl. v. a. solvinda in trei rate egali, locuintia libera si pucina gradina de legume.

II. La postulu de do cente ajutori la aceasi scola, cu solutiune anuale 200 fr. v. a. solvinda in trei rate egali, locuintia libera si pucina gradina de legume.

Respectivii docanti pentru aceste voru fi detori a pro-

pune — fia-care in scola deosebita — tote studiele pres-crise in legea de invetiamentu conformu acelei legi.

Limb'a propunerii e cea romana. Concurentii sunt invitati, ca rogãrile adjustate cu documente despre vursurile-preparandiale si despre servitiulu de pãna acum celu multu pãna la 10. septevre a. c. se le tramita la dlu A. Dreiu Cosma, protonotariu la tribunalu reg. in-Zclau [Zilah] si membru alu senatulu scolaru.

Datu in Birsu-de-susu, 10. aug. 1872.

[2-3]

Senatulu scolaru comunale.



Sifilitic'a si impotentia, fia vechie sèu de curundu nascute,

se voru tratã dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15., de la 2-5 ore dupa mediã-di.

Aceste morburu se trateza a dese ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Patientii vindecati in modulu acestu-a voru cadè mai curundu sèu mai tardiu in morburile cele mai infricosiate, incãtu inca in aducele befranetie voru avè dorere, a suferi greu de consecintiele acestei tratãri usiore si superficiale. Scutu contr'a acestoru feliu de pericle ofera metodulu de tratãre homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindeca dorerile cele mai invecchite, ci efectulu lui este asiè de binefacutori, incãtu nu lasa nice cea mai mica temere de urmãri rele. Diet'a ce se va prescrie este simpla si usioru de tienutu. (5-12)



Pre langa bani gat'a sèu pre langa o arvuna de 10%, se cumpera, vindu sèu schimba totu felulu de hãrtie de pretiu ce existu, precum: Pãpre de statu, obligatiuni de prioritãti, sortiri, actiuni industriarile, de banca si de cale ferrata. Se solvescu cupone si se indeplinescu comisiuni pentru bursa ces. reg. Sortiri de totu felulu se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP. Opening 21, VIENN'A.

Table with 2 columns: Description of lottery tickets and their value. Includes entries like 'Sortiri de statu c. r. austriace d'in 1889' and 'Sortiri de statu c. r. austr. d'in 1860'.

Marfuri de jocu si jocuri sociale

S'a avutu in vedere ori-ce copilu, tineru sèu betranu, avutu sèu seracu; in Vienn'a nu se gasesce alta pravalie, carea se ofera unu assortimentu mai variu, si in care se vendu cu pretiuri atãtu de moderate. Diferite jocuri sciintifice interessante pentru junimea studiosa, de asemena si unu assortimentu immensu de jocuri noue sociali interessante pentru copii de tota etatea, etc. etc.

- List of toys and games including: Pãpãrie imbracate pomposu, Pãpãrie neimbracate, Pãpãrie mecanice fugatoriã, Jocuri de letterã si tombola, Ciocanu si campana, Domino, Siatu sau, Pocipe, Jocuri de paciencia, Dãnapuri de edificãtu, Jocuri de cubari, Casete de lucrare, Pianu, Posanna, trompete, tobe, violine, gitarã, cimpote harmonice, Jocuri de campanã si alte instrumente forte estine, Jocuri pentru copii nepricipiti, Animale diferite, Animale in forma naturale, Alte lucruri de jocu in mãti de feluri, Jocuri sociale, Carte mai noue carti cu chipuri, Carte mai noue carti cu chipuri, Carte mai noue carti cu chipuri si cetitu, Pãna joculu cu nouele scote de lucru, Globuri, Lãternã magica, Pãmia farmecatoriã, etc.

- List of toys and games including: Una nica instrumentu de stiãta, numita pasãrea miraculoasa, Laditia cu instrumente englese, Teocurile Frãbel-iane, Tipografie, Una carte de insemnatã si chindisitu, Teocurii Frãbel-iane, Surprindere si petrecere ofera nouele artificio de salou, Vetre de feru, bucatãrie, stãnde, pravalie, od i, salona, Teatru de copii, Casse de pastrare, Jocurile metamorfosice, Jocuri de ruleta, Sioreci cu unãsiã de feru, Orologie pentru copii, Pistole, carabine, puce cu efectu pecnitoriu, Sãbie de tinichea, A-ti mentã mare de jocuri magistice, Serviciu de porocianu pentru cafes, thea (ciãtu) sèu bucatã, dupa marlu, etc.

- List of toys and games including: Casete farmecatoriã, Animale imbracate cu pelã, Animale diferite cu vete naturale, Equipage, cabrioletã, facre, confortabile, Cale ferate de cai vienesã, Fotografu, Apparate de scriu si de desenã, Jocul cavalerescu, Joc de cursu de cai, Joc cu intrebari si raspunsuri, Cele mai noue pistole cu acru, Puce cu acru, Sãbie de tinichea, Miculu luptatoru, Copiatãtoru, Noulu predãtu comicu, Scarpãria-ucã de mãciã, Cigaretã comica, etc.

Miculu escamotoriu (farmecatoriu).

Prin urmatoriile aparate de escamotoriu se potu amusa in modulu celu mai placutu atãtu persone singurãtice, cãtu si societãti intregẽ. Apparatele sunt combinate asiè de ingeniosu, incãtu numai possessorulu loru este in stare d'a deslegã diferitele probleme vexatoriã; altulu ce n'a primitu instructiunea necesaria se pote engetã ore intregẽ, fãra cã se pota ajunge la resultatu.

- List of magic tricks including: A bagã degetulu prin ori-ce pelerã, A face se dispara unu monetã (banu), Ciocãnu farmecatoriu, Una cutãia pentru aprindere, Postmonu vexatoriu, Portogãrre vexatoriã, Oulu lui Columba, Unu joc de carti, Cãtu (de jocu) jocatoriu, etc.

- List of magic tricks including: Una carte si totu-si nu o cunoce nimeni, Butosiã farmecatoriã, Eiselnitã (mojaru) farmecatoriã, Cãtu farmecatoriu, Acãtu-si cu vãzã dupã, Cãtia escamotoriu, Magasiu de legaturã (pãntice) in gura, Apparatu multiplicatoriu, etc.

- List of magic tricks including: En voui invetã cartile a jocã, Urã cu cuburi, Mincea miraculoasa, Unu calimariu, Sãncid rãa prin pomãlu, Ce colore e acest'a? Rãsiã si verde, Spãrgã nedestructibile, Tulceru farmecatoriu, Casete de pastrare, etc.

Sunt inca si alte aparate diferite, inse d'in lips'a spatiulu nu se potu instrã tote

Inca o multãime alte marfuri de jocu si jocuri de petrecere, cari nu se potu numi tote, se potu capetã cu aceste pretiuri numai si numai in depositulu subsemnatulu. List'a pretiuriloru, carea este prea interessanta, se imparte gratis. Bazarulu de pompa, A. FRIEDMANN, Vienn'a. Praterstrasse, 26.

(3-14)